

עטרת שלום

עלון שבועי שע"י מוסדות קאמרגא בארה"ק – בגשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
רח' ארזי הבירה 48 ירושלים

פרשת ויחי

בס"ד, עש"ק פרשת ויחי
ט"ו טבת תשע"ג – שנה ד' גליון קמ"ט

זמני הדלקת הנרות ומוצ"ש

ירושלים	4:08	5:24	6:02
בני ברק	4:22	5:25	5:58
ניו יורק	4:06	5:23	5:55
מונטריאל	3:48	5:09	5:41

נא לשמור על קדושת הגליון

עטרת ראשנו

דברי תורה מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

וַיִּקְרָא יַעֲקֹב אֶל בְּנָיו וַיֹּאמֶר הֲאֶסְפוּ וְאֶגִּידָה לָכֶם אֵת אֲשֶׁר יִקְרָא אֲתֶכֶם בְּאַחֲרֵית הַיָּמִים (מט א)

שם אהו"ה שהוא שם הדעת, כי כל גלות מצרים היה גלות הדעת (שער הכוונות פסח ד"ט). וגם הוא תיקון חמא אדה"ר שפגם במו"ב שהוא שם אהו"ה.

והנה חשב יעקב אבינו שע"י השם הזה יוכל לתקן ג"כ שאר השנים ולא יהיה עוד גלות לבניו במצרים, וכמו שמעיה משה רבינו, כמו שאיתא בליקוטי תורה על הפסוק 'וירא ה' כי סר לראות' (שמות ג ד) וז"ל והנה י' הוי"ת ג' ס"ר, וי' אהי"ה ג' ר"י, כמנין רד"ו, ושניהם עולה דעת עם ד' אותיות, אמנם משה חשב שהיה נמשך גלות בסוד י' הוי"ת שעולין ס"ר וכו', אמר לו השי"ת לא כן הוא, כי הלא גלותם נמשך משמות אהי"ה שהם סוד רד"ו, שמה גלות של ישראל במצרים וכן גאולתם וכו' ע"ש. ולכן אפשר לומר שגם יעקב טעה בזה וחשב שגלות מצרים הוא בשם אהו"ה, ואינו אלא בשם אהי"ה.

אבל למה באמת לא גאל הקב"ה בזה השם אהו"ה מה שחשב יעקב אבינו, ולא היה עוד גלות של מצרים. משום שעוד לא היו ראויים לזה כמו שביארנו שהיה חסר להם יחודא תתאה, וזה שאמר יעקב שאין לכם אותיות ק"ץ, שיהיה הגלות רק כמנין ק"ץ ולא יהיה עוד להשלים יתר שני הגלות. וזה מה שכתוב בסוף הפרשה, שאמר יוסף הצדיק 'פקוד יפקוד' (ג כד) היינו כי 'פקוד' מלא וא"ו בנימו' ק"ץ, שאמר שהשנים של קץ כבר נתקנו, אבל שאר השנים עוד צריך לתקן במצרים וזהו יפקוד. הקב"ה יעזור שיגלה במהרה הקץ הגאולה בב"א.

(רעוא רעווין תשס"א לפ"ק)

ומכוון לעולמות העליונים ביחודים לעשותם לשם שמים, לייחד שמותיו יתברך בכל דבר ההוה שבעולם, ועל ידי זה יוכל לברר ולהעלות הרפ"ח ניצוצין השייכים לשורש נשמתו. והבחינה השניה יחודא עלאה, שהוא מייחד תמיד במחשבתו יחודים עלאין בדבקות נפלא אפילו בלי שום מעשה גשמי.

ולכן כשענו השבטים ליעקב אבינו שאין בנו חמא, הכוונה שאמרו שאנחנו עובדים רק בבחינת יחודא עלאה ולא בבחינת חמא שהם דברים גשמיים, ולזה ענו ליעקב אביהם 'שמע ישראל'. ועל זה אמר להם יעקב שזה לא מספיק כי צריך ג"כ לעבוד ביחודא תתאה, ולקשר ולהמשיך יחודא עלאה ביחודא תתאה, לעשות הכול לשם שמים לעשות בתחתון ולרמוז לעליון, וזה חסר לכם, ולכן אין לכם ג"כ האותיות ק"ץ כדי שיהיה קץ הגאולה והתיקון השלם, כי כל עיקר הגאולה הוא ע"י העלאת כל הניצוצ"ק מכל הדברים הגשמיים.

ולפי זה יכולים להוסיף עוד מה הכוונה מה שאמר יעקב אבינו לבניו שאין לכם ג"כ האותיות ק"ץ. כי רש"י פירש על הפסוק 'כי גר יהיה זרעך' (טו יז) משנולד יצחק עד שיצאו ישראל ממצרים ארבע מאות שנה, כיצד יצחק בן ששים שנה כשנולד יעקב, ויעקב כשירד למצרים אמר ימי שני מגורי שלשים ומאת שנה הרי ק"ץ וכו' עיי"ש. אם כן גלות מצרים התחיל מיצחק, ועד שירדו למצרים היה ק"ץ שנים, ואלו הקץ שנים ירדו מישראל מלהיות בגלות מצרים, וזה תיקון יעקב אבינו ע"י שהיה במצרים שבע עשרה שנה שהוא בני

פירש רש"י, בקש לגלות את הקץ ונסתלקה ממנו שכינה והתחיל אומר דברים אחרים ע"כ. צריך להבין לאיזה תועלת היה צריך יעקב אבינו לגלות את הקץ לבניו. ועוד צריך להבין מה שאיתא בבעל הטורים וז"ל: אמר יעקב שמא יש בכם חמא, אמרו לו, תדקדק בשמותינו ולא תמצא בהם חמא. ואמר להם גם אין בהם אותיות קץ עכ"ל. ולכאורה קשה מה בכך שחסר אותיות קץ, ושלבך יסתלק מיעקב אבינו השכינה, הרי לא היה בהם חמא.

ויכולים לומר שזה שיעקב אבינו ביקש לגלות הקץ, פירשו שרצה שיהיה עכשיו הקץ ותיקון השלם. אבל מאחר שראה שנסתלקה ממנו השכינה, הבין שעוד לא נתקנה המלכות בשלימות, ולכן שאל יעקב אבינו לבניו שמא יש בכם חמא.

והביאור ברבר, שזה איתא בחז"ל במסכת פסחים (נג). אמר רבי שמעון בן לקיש, זיקרא יעקב אל בניו ויאמר האספו ואגידה לכם ביקש יעקב לגלות לבניו קץ הימין, ונסתלקה ממנו שכינה, אמר שמא חס ושלום יש בממתי פסול, כאברהם שיצא ממנו ישמעאל, ואבי יצחק שיצא ממנו עשו, אמרו לו בניו 'שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד' אמרו כשם שאין בלבך אלא אחד, כך אין בלבנו אלא אחד, באותה שעה פתח יעקב אבינו ואמר 'ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד' עיי"ש.

והביאור בזה שזה ידוע מהזוה"ק (ח"א ה). ששמע ישראל הוא בסוד יחודא עלאה, ובשכמל"ו הוא יחודא תתאה. והסבר בזה דיחודא תתאה הוא שבהיות האדם מתעסק בענינים גשמיים וכן במצוות גשמיים, צריך שיהיה מוחו ומחשבתו קשור

עטרת פז

אמרות טהרות מרבתינו ז"ע

וַיְחִי יַעֲקֹב בְּאַרְצוֹ מִצְרַיִם שְׁבַע עֶשְׂרֵה שָׁנָה וַיְחִי יָמָיו יַעֲקֹב שְׁנַי חַיָּו שְׁבַע שָׁנִים וְאַרְבָּעִים וּמָאתַי שָׁנָה (פז כח).

ר"ל זה הפסוק הקדוש אמר דורשני על דרך מוסר, כלומר בא ללמדני 'ויחי יעקב' שהוא כולל שורש של כל ישראל, וזהו כשהיה חי 'בארץ מצרים' שהוא מצר ודחקות פרנסה, וכן הוא הדין לכל שאר ענינים שעוברים על בני אדם הגשמיים בעת הגלות, אעפ"כ היה יעקב חי 'שבע עשרה שנה' שעולה מו"ב, שהיה בכל המצר בטובה והיה חי בחיות רוחניות כנודע למשכיל דקדושה, ולא עוד אעפ"י שאשר השנים היו מעט ורעים כמו שאמר 'ימי שני מגורי שלשים ומאת שנה מעט ורעים היו ימי שני חיי' וגו' (פז ט), אעפ"כ באלו שבע עשרה מו"ב שנים היה מעלה כל שאר השנים הקודמים, לזה אחר מו"ב שנים אלו אמר הכתוב, 'ויחי ימי יעקב שני חיי שבע שנים וארבעים ומאת שנה' שכולן שוין לטובה.

(בן בית' דף קד מרבינו אליעזר צבי מקאמרנא)

וַיְחִי יַעֲקֹב בְּאַרְצוֹ מִצְרַיִם שְׁבַע עֶשְׂרֵה שָׁנָה וַיְחִי יָמָיו יַעֲקֹב שְׁנַי חַיָּו שְׁבַע שָׁנִים וְאַרְבָּעִים וּמָאתַי שָׁנָה (פז כח).

הנה יעקב אע"ה בא מצרימה בן ק"ל שנה מספר ע"ן, וחי במצרים מו"ב שנה, והיו יעקב היו כמספר מו"ב ע"ן שנה, ומוהו חי יעקב אע"ה בארץ ישראל ע"ן שנה כמספר ע"ן, וזה מרמז הפסוק (דברים לג כח) 'ברד ע"ן יעקב אל ארץ דגן ותירוש' היינו כי בארץ ישראל חי יעקב ע"ן שנה, ודי בעת. וכאשר יעקב הלך מצרימה כשהיה בן ע"ן שנה, אמר לו הקב"ה (לעיל מו ד) שיוסף ישית ידו על עיניך' כי יוסף הוא מו"ב וכנאמר (ישעי' ג י) 'אמרו צדיק כי מו"ב', ויצטרף מו"ב עם ע"ן, ולכן ברך יעקב את יוסף (מש כב) 'בן פרת עלי ע"ן' כי יעקב ראה את יוסף במצרים, והתודע לו כי יוסף חי בעת שהיה יעקב ע"ן שנה, וזה 'עלי ע"ן' ורו"ק בדרך נפלא.

ויש לרמז ג"כ במש"כ 'ועיניכם אל תחום על כליכם' דוקא עיניכם, היינו ע"ן 'כי מו"ב כל ארץ מצרים לכם הוא', היינו שיצטרף ע"ן עם מו"ב יעקב מצרים, כי יהיה מו"ב שנה במצרים, וזה שפי' רש"י לניבא ולא ידע מה ניבא, שיעקב יחיה במצרים מו"ב שנה, למען יצטרף מו"ב לע"ן, וזה 'ועיניכם אל תחום' דוקא ע"ן 'כי מו"ב כל ארץ מצרים לכם הוא' כהנ"ל, וזה נפלא בס"ד. וזה מש"כ (מה טו) 'הקל נשמע בית פרעה באו אחי יוסף' היינו בעת שיעקב היה בן ק"ל שנה מספר ע"ן, ולכן דוקא בא אז עשו ויעקב פתח עיניו ונאמר (תהלים נח יא) 'שמח צדיק כי חזו נקם' ע"י"ש בש"ם סוטה (ג) ורו"ק היטב. ולזה מרמז הפסוק (משל כב ט) 'מו"ב ע"ן' הוא 'יורד' שיעקב אע"ה היה בן מו"ב ע"ן שנה, ואז הוא 'יורד' ברך את בניו בשעת הסתלקותו, וזה דבר נפלא בס"ד.

(פרי חיים' דף שפג מרבינו חיים יעקב מקאמרנא)

וַיִּקְרָא יְהוָה אֶת־שְׁמֵוֹ יִשְׂרָאֵל לְאַמֹּר וְגו' (פז ט).

ע"י ישיבות אחים יח"ד, מאיר שם זה הי"ד הכולל מספר כ"ב אתון 'ב'ך יברך ישראל' ומלואו יו"ד ח"ת דל"ת מספר 'שבטי ישראל', שם נשגב מקבץ וכולל שבטי ישראל, ועל כל אסיפה של מצוה, ובפרט אצל צדיק גמור, מאיר שם זה, ופוחת כל מיני שערים טובים, וכשיושבין יחד ויוונו בשם 'יוד חת דלת', יחד שבטי ישראל, הפוחת שערי ישועה ממונה במכוון לפתוח שערי ישועה, ובוה ימשיכו ישועת ישראל לרפואה ולרחמים ולפרנסה רצון שפע וברכה,

(נוצר חסד אבות פ"ו אהדת ה' מרבינו יצחק אייזיק מקאמרנא)

לְיִשׁוּעַתְךָ קִוִּיתִי הוִי"ה (פז יח).

אפשר לומר בדרך רמז, כי זה ידוע מחכמו"ל (שמו"ר ב ה) שבכל צרתם לו צר (ישעי' סג ט), שכמו שאנחנו נמצאים בגלות, כמו כן השכינה כביכול נמצא בינינו ג"כ בגלות. וזה ידוע מחכמו"ל (תהומים תצא יא) שהשם הקדוש הו"ה בעוה"ד חסר, רק כשירחם הבורא עולם, וישלח לנו את המלך המשיח בידו עם אליהו הנביא ויהיה הישועה, אז יהיה ג"כ ישועה להשם הקדוש. וזה ידוע מומרן קוה"ק רבי ישראל בעש"ט זיע"א (בעש"ט עה"ת פרשת נח אות קנב), שבתחילה צריכים בני ישראל להתפלל רק על השכינה כביכול ולפרותה, וממילא יהיה לנו אה"כ ג"כ ישועה. ועוד אומרים בשמו (שם פרשת שלח אות כב) עה"פ בתהלים (כ ו) 'מלא ה' כל משאלותיך' שכל משאלותיך היא שהשם הו"ה יהיה שם מלא וגדול, שלא יהיה יותר השם הקדוש חסר. וזה אפשר לפרש 'לישועתך קוית' לישועה שלך אנחנו מקוים, ומהו ישועתך הו"ה' שיהיה השם בשלימות במהרה. וזה הכונה לדעתי בפסוק בתהלים (ג ט) 'להו"ה הישועה' אם יהיה ישועה לשם הו"ה ששם הו"ה יהיה בשלימות, ממילא יהיה 'על עמך ברכתך סלה'. יה"ר שיהיה עת רצון מלפניך שיהיה שם הו"ה והכסא הקדוש בשלימות אכיה"ר.

(מעשה שלום מרבינו שלום מקאמרנא)

עטרת חכמים

עיונים וביאורים מרבתינו ז"ע

וַיִּקְרָא יַעֲקֹב אֶל־בְּנָיו וַיֹּאמֶר הֲאִסְפוּ וְאֶגְדָּה לְכֶם אֶת־אֲשֶׁר יִקְרָא אֲתֶכֶם בְּאַחֲרֵית הַיָּמִים (פז א)

פרש"י, בקש לגלות את הקץ ונסתלקה ממנו שכניה והתחיל אומר דברים אחרים:

משיח נמצא בכל דור

שמעתי מאמרו"ר ולה"ה, שבכל דור ודור מוכרח שיהיה מוכן משיח בן דור, כדי שאם יזכו ישראל שיבא ויתגלה תיכף ומיד, וכל תפלות ישראל עוברים בו, והוא מכיבם לפני מלאך הממונה לתפלת ישראל להביאם לפני השי"ת. (בן בית' תהלים קט כג מרבינו אליעזר צבי מקאמרנא)

הצדיקים בימלו את חבלי משיח

ובפרט בצדיקים הגדולים, עומדים עליהם כל בני עולם כמו שעשו לכמה צדיקים, ופעם אחד הכה אחד על לחי לרבינו אלימלך [מלינסק ז"ע], ואמר רבש"ע אני מוחל ללב שלם ובלב שמח ולא יענש שום אדם בסבתי, ושמע מו"ח הצדיק מוה"ר אברהם מרדכי מפנימנשב מפיו של רבינו אלימלך: ינחו מלחלוק עלי שתי שנים ואביא משיח וגאולה שלימה. ואמר, חידוש נפלא הוא לי על התנאים שצפו ברוח קדשם עד סוף כל הדורות, וכתבו כל כך גזירות רעות ויסורים, שיהיו קודם ביאת משיח, ולא ראו שאלימלך יהיה בעולם, וכל אלו הרעות והגזירות כבר המתיק אותם וביטל אותם אלימלך. כל זה שמע מו"ח זצ"ל מפיו הקדוש.

(נתיב מצותך' אמונה ד'ה מרבינו יצחק אייזיק מקאמרנא)

עטרת רז

רזי תורה מרבתינו ז"ע

אֲסַרִי לְגַפְנֵי עֵירָה וְלִשְׂרָקָה בְּנֵי אֶתְנֹו פֶּסֶס בִּינֵו לְבָשֵׁו וּבְדָם עֲנַבִּים סוּתָה (פז יא).

כלומר 'גפן' היא מלכות, בסוד 'ובגפן שלשה שריגים' (לעיל מ י) שהיא מלכות שמים העומדת נגד נה"י כנודע, וכן איתא (זה"ק ח"א רלח) מאי 'גפן' דא כנסת ישראל ע"ש. לזה כשהיה הגאולה שלימה או 'אסרי' ויתקשר 'הגפן', 'עיר'ה' מספר פ"ה שהוא פ"ד מספר מנצפ"ך, הבאים מרפ"ח נצוצין שנפלו בעת חטא אדה"ר, אבל עתה 'אסרי' ויתקשר 'הגפן' מלכות מפ"ד נצוצין, כי אז יהיה עליה לכל הנצוצין, והרע של הפ"ד דינים יפלו בעמקי הקליפות, והטוב שבהם יתעלו למעלה בקדושה, ואז 'אסרי לגפן עירה'.

וכן 'ולשרקה' בני אתנו' הוא אותיות שק"ר, כי אז נעשה מאותיות שק"ר אותיות שד"ה חקל תפוחין קדישין כנודע מכוונת קבלת שבת (פעה"פ פ"א) וע"ש. לזה כח מודרינה זו נותנים למלכות שמים שנעשה שדה חקל תפוחין קדישין, 'אתנו' הוא לשון 'אתן', 'זבני' הוא שם ב"ן עם עשר ספירות קדושות כנ"ל.

'כבם ביין לבוש' כלומר שתוכך הלבוש החומר של הגוף ליכרך גדול, והוא דיוקא ע"י לימוד התורה, וכן ע"י שתקיים מה שכתוב בתורה שהוא בחינת יין' (זה"ק ח"א רמג).

'זבדם ענבים סותה' היינו 'סותה' הוא אותיות ס"ה העולה שם אדנ"י, ונשאר אותיות ת"ו של סות"ה שהוא מרמז לאות ת"ו חסר יו"ד, כידוע משם אדנ"י ב"ה כשהוא במילוי דמילוי הוא ל"ה אתון, אבל בחול הוא ת' חסר יו"ד ת"ו, ואז אינו אלא ל"ד אתון, ועבור זה נקראת מלכות שמים דלה ועניה, אבל בר"ח ושבת ויו"ט נתמלאה הת' ביו"ד ת"ו, ואז יש לה ל"ה אתון. לזה אמר כאן 'זבדם' העולה שם ב"ן, 'ענבים' העולה עקב' כנ"ל, 'סותה' כי בגלות זוהו אז מלכות שמים היא בבחינת דלה ועניה, כי ת"ו שלה היא חסר יו"ד, לזה כתיב כאן קרי שצריך לקרות 'סותו', כי לעתיד יתמלא הת"ו ביו"ד, וכן כל התפלות של עתה הוא ג"כ כדי שיתמלא הת"ו ביו"ד, כדי שלא תהיה דלה ועניה, לזה עתה בגלות לא יוכל לכתוב בפירוש 'סותו' בו', אלא לעתיד יהיה נכתב 'סותו' בו', אבל עתה היא רק בה' 'סות'ה', ואות ו' ועירא הוא יו"ד של הת"ו שצריכה להתמלא במהרה והבן.

(בן בית' דף קג מרבינו אליעזר צבי מקאמרנא)

שולחן הטהור

לקט הלכות מספר 'שולחן הטהור' וזר זהב' לרבינו יצחק אייזיק מקאמרינא זי"ע

דיני ברכת התורה. סימן מז

ג. ברכות התורה הוא מדרבנן, ואם מסופק אם בירך או לא הוא להקל, ואם רוצה לברך יברך כל השלש ברכות ולא ברכה אחת:

~~~~ זר זהב ~~~~

ברכות התורה הוא מדרבנן. כבר העלנו בספרי על המצות (אוצר החיים הקצר, מ"ע שלא נמנו אות יד)^א. דעיקר כרמב"ם שברכות התורה מדרבנן, וכל ספק ברכות להקל חוץ מברכת המזון^ב, אף על פי כן

~~~~ מסגרת השלחן ~~~~

לקריאה בעיני, דלא ליעבד פלגא מצוה, מזה נראה שהחליצה והקריאה מצוה אחת, כיון דמעכבין זה על זה (עיין יבמות קד, ש"ע אה"ע סימן קסט סעיף מג). אבל מקרא ביכורים שמביא ואינו קורא ואינו ראוי לקריאה, מזה תדע שהם שני מצות. אבל ברכות התורה עם הלימוד שמעכב זה על זה, מצוה אחת הוא בלי ספק.

[ולגבי אכילת הפסח וסיפור יציאת מצרים מדוע אינו מעכבין זה על זה, כיון דהרי בזמן הזה דליכא קרבן פסח ואיכא מצות סיפור מצרים מדאורייתא הרי דאינו מעכב. ועוד בדגמ' (פסחים קטז): אמרינן להדיא דלמ"ד מצה דאורייתא הכי נמי סיפור יציאת מצרים דאורייתא ואין זה תלוי בפסח שאין בזה"ז, וראיתי להרה"ג ר' ירוחם פישל פערלא (בספה"מ להר"ס ג) שכתב דאולי אפשר לומר דט"ס הוא בדברי הרמב"ן. וע"ע בערוך השולחן (סימן מז ס"ב) שהפריך ראיות הרמב"ן כיון שהם בשני עיתות ויש הפסק בין זה לזה, משא"כ ברכת התורה מחויב ללמוד קצת תיכף אחר הברכה, ע"ש].

ועוד כללא כוונתו כינוי לנו רבינו משה [הרמב"ם], שבכל מקום שפשוט המקרא אינו מורה על זה, אם לא ביארו המקבלים שהוא דאורייתא או גופי תורה הוא מדרבנן. ובכאן אין שום דבר מורה שהפסוק הזה [כי שם יה"ה אקרא הבו גודל לאלהינו] מיידי שמשא בירך על התורה, אדרבה בסיפרי (האזינו א) משמע להיפוך, שהזכיר השם אחר כ"א תיבות, ואם מה שאמרו [ברכות כא]. מנין לברכת התורה [לפניה] מן התורה, זה לא יורה על שהוא דאורייתא, אלא כמו מרדכי מן התורה, אסתר מן התורה, המן מן התורה (חולין קלט:), וכלם רמזים ואסמכתות, [כ"כ התוספות (ב"ב קמז. ד"ה מנין) בכיצא בזה דמן התורה לאו דוקא והוא אסמכתא בעלמא, ע"ש]. ועוד שעיקר הפירוש של זה הפסוק [הוא] לענות אמן ויהא שמייה רבא, וברוך השם המבורך, וברוך שאכלנו, כמבואר בסיפרי (שם) ובגמרא יומא (לז).

ולא מצאנו בשום מקום שדברים אלו יהיו מן התורה או למנותם למצות, אע"פ שפשוט הפסוק יסבול כל זה, ומכל שכן בדבר שאין בו אלא רמז מועט, ואם באנו למנות מצות מדרשות חז"ל, שלא בארו בפירוש שהוא מדאורייתא, יעלו לנו לאלפים ולרבבות, ובלי ספק ברכות התורה הוא מדרבנן. ומן התימא על רבינו הקדוש הרמב"ן, למה לא מנה טבילות כלים של גוים העולה מן הדרש 'אך במי נדה יתחטא' (במדבר לא כג, ועיין ע"ז עה:). ומעתה תדע, רבינו משה אמת ותורתו אמת. והדרשות של חז"ל של עניית אמן וברוך הוא וברוך שמו, אפשר יהיה דאורייתא, ויהיה נכלל במצות מורא השם ליראה את השם הנכבד והנורא, עכ"ל.

ב. עיין בשו"ט לקמן (סימן רט ס"ה).

ג. כוונתו לדברי **השאגת אריה** (סימן כה) שכתב אע"פ דברכת התורה דאורייתא, מכל מקום אם נסתפק אם אמר ברכת התורה אם לא, לא יברך אלא אשר בחר בנו, שהיא מעולה שבברכת התורה כדאמרינן בברכות (יא:), ע"ש. מובא **בשע"ת** (סק"א). ורבינו כתב עליו 'אין ממש בדבריו אף לפי שיטתו' שברכת התורה מדאורייתא כמו שהאריך שם (סימן כד). **הפ"ח** (אות א) כתב שאם נסתפק אם בירך אם לאו, חוזר ומברך כל הברכות אע"ג דליכא מדאורייתא אלא ברכה אחת. וכל"כ **ביד אהרן** (הגה"ט). מובא **בבאה"ט** (סק"א). וע"ע **בפמ"ג** (פתיחה לברכות השחר), ו**ברכ"י** (סק"ח) ו**מחזיק ברכה** (סק"א) ו**משנ"ב** (סק"א).

א. נחלקו הראשונים אם ברכת התורה הוא מצות עשה דאורייתא או דרבנן. דעת **הרי"ף והרמב"ם** (מדלא מנאה במנין העשין) ו**הרא"ש** (ש"ת כלל ג סימן א) דהוה מדרבנן. דעת **הרמב"ן** (השגותיו לספר המצוות שכחת העשין מצוה טו) ו**רשב"א** (ברכות מח: ד"ה הא דאפליגו) ו**חינוך** (מצוה תל) דהוה מדאורייתא. ע"ע בספר **פני משה** (ח"א סימן א) ו**בפמ"ג** (פתיחה לברכות השחר) שהביאו הדעות בזה. ועיין **בפ"ח** (סק"א) שמוכיח דהוה מדאורייתא, ו**הברכ"י** (סק"ח) הפריך כל ראיותיו, ומוכיח דהוה מדרבנן, ע"ש.

רבינו האריך בענין זה, וכדי להבין דבריו נביא דברי **הרמב"ן** (שם). - מצוה טו. שנצטוונו להודות לשמו יתברך בכל עת שנקרא בתורה על הטובה הגדולה שעשה לנו בתתו תורתו אלינו והודיענו המעשים הרצויים לפניו שבהם ננחל חיי העולם הבא, וכאשר נצטוונו בברכה אחר כל האכילה כן נצטוונו בזה. ובפרק ג' של ברכות (כא). אמרו מנין לברכת התורה לפניו מן התורה, שנאמר (דברים לב ג) כי שם ה' אקרא הבו גודל לאלהינו. ורצה ללמוד ברכת המזון לפניו שיהיה מן התורה ק"ו מזה, אמר ומה תורה שאינה טעונה [ברכה] לאחריה טעונה לפניו מזה שטעון לאחריו אינו דין שטעון לפניו, ומשיבו על זה מדרך הפרכות מה לתורה שכן חיי עולם, ועוד דתנן על המזון מברך לאחריו ואינו מברך לפניו. וחפצם בזה שכיון שבעל קרי אינו מברך לפני המזון והוא מברך לאחריו נלמוד שברכה לאחריו בלבד היא מן התורה ולפיכך אינה בטלה מפני תקנתם בטבילת בעלי קריין ושמע מינה דק"ו פריכא הוא. והעולה מזה שברכת התורה לפניו מצות עשה דאורייתא. ובגמרא דבני מערבא (ברכות פ"ז ה"א) אמרו כתוב בתורה ברכה לפניו ואין כתוב בה ברכה לאחריה, מה כתוב בה לפניו כי שם ה' אקרא הבו גודל לאלהינו, כתוב במזון ברכה לאחריו ואין כתוב בו ברכה לפניו, מה כתוב בו לאחריו (דברים ח י) ואכלת ושבעת וברכת, ואין כתוב בו ברכה לפניו, ומנין ליתן את האמור בזה לזה וכו'. מכלל זה נתבאר שהברכה הזו מן התורה, ואין ראוי למנותה מצוה אחת עם הקריאה, כמו שמקרא בכורים (מ"ע קלב) אינו נמנה אחת עם הבאתן (מ"ע קכה), וסיפור יציאת מצרים (מ"ע קנז) עם אכילת הפסח (מ"ע נו).

וב**מגילת אסתר** (שם) כתב - נראה לי כי דברי הרמב"ן צודקים בזה המקום, ולא ידעתי למה לא מנאה הרב [הרמב"ם], אם לא חשב שמדרשם בזה הפסוק הוא על דרך אסמכתא בלבד, אמנם עליו להביא ראיה.

רבינו בספרו **אוצר החיים** (הקצר, מ"ע שלא נמנו אות יד) כתב - מצות עשה לברך על התורה. שנאמר (דברים לב ג) 'כי שם יהוה אקרא הבו גודל לאלהינו' (ברכות כא). גם זה אינו מן התורה ואינו מן המנין. מתחלה נתעורר, לו יהיה שהוא מן התורה, אינו אלא חלק מצוה, שהרי הברכה והתורה מעכבין זה את זה, שאסור לברך בלא קריאה ואסור לקרות בתורה בלא ברכה, והיאך יעלה מצות לימוד התורה עם הברכות לשתי מצות, [ומה שהביא הרמב"ן ראייה ממקרא ביכורים והבאתו וכן סיפור יציאת מצרים עם אכילת הפסח שהם שני מצות, והוא הדין בברכת התורה ולימוד התורה], זה לא יהיה באין פנים, [כיוון שהביכורים והקריאה, ואכילת הפסח וסיפור הגדה [יציאת מצרים] אינו מעכבין זה על זה, דהא תנן (ביכורים פ"א מ"ד) אלו מביאין ואין קורין, אם היה מצוה אחת לא היו מביאין אם אין ראוי לקרות. כמו גבי חליצה שהאלמת והחרשת אינה חולצת, דהקריאה אע"פ שאינו מעכבת ראוי

עטרת זקנים

יומא דהילולא ממאורי הדרות

הרה"ק רבי מרדכי בן רבי מנחם מנדל ענגל-מאייער זצ"ל אב"ד לימנא בעמח"ס עזרת ישראל תלמיד רבינו הקדוש בעל ההיכל הברכה זיע"א י"ט טבת תר"צ

בית אביו

אחת המשפחות המפוראות בגאליציה הייתה משפחת ענגל-מאייער, חוטרים מגזע אראלים ותרשישים, ממשפחת הגאון רבי יצחק חריף זצ"ל, במחוז סטריא מקום ערש רבותינו הקדושים, עיר מושב רבינו הגאון הקדוש רבי **יצחק אייזיק מסאפרין** זיע"א אבי האחים הקדושים המכונים במסל"ה, שכן לו עיירת לימנא, חד מתלמידי חכמים שבה היה הגאון רבי **מנחם מנדל ענגל-מאייער** זצ"ל, מגדולי תלמידי רבינו הגאון הקדוש קודש הקדשים איש האלקים רבי **יצחק אייזיק מקאמרנא** זיע"א בעל **ההיכל הברכה**, מהיושבים ראשונה בצילא דמהימנותא של רבינו הקדוש היה רבי מנחם מנדל מלימנא, וידי רב לו בעסק התורה ובנסתרות עם מורו ורבו רבינו הקדוש בעל ההיכל הברכה.

בצל רבינו הקדוש בעל ההיכל הברכה זיע"א
בראש חודש אלול תר"ו נולד לרבי מנחם מנדל בנו רבי **מרדכי**, משחר נעוריו ניכרו עליו סימני גדלות, וכל רואיו יעידו כי לגדלות נוצר, תלמיד המחכים את רבותיו היה, בהגיעו לגיל המצות בן שלוש עשרה שנים, הכניסו אביו תחת כנפי השכינה, ולקחו עמו יחד להסתופף בצוותא חדא, בצל רבינו הקדוש בעל **ההיכל הברכה**, חביבות מיוחדת זכה רבי מרדכי מאת רבינו הקדוש, שחבבו והעריכו מאוד על כי ראה שהענף העומד לפניו, הוא תלמיד הצועד בדרכי אבותיו ורבותיו, מבין דבר מתוך דבר, שמן זית זך, טוהר הלב ורך המידות, כלי מפורא, וע"פ ציווי רבו התחיל ללמוד ולעסוק בנסתרות התורה בגיל שלוש עשרה, ונשאר לחסות תחת כנפי רבינו הקדוש, ותחת עינו הפקוחה לימדו והדריכו במסילה העולה בית א-ל, להבין נכפי שבילי דנהר דעה, עד כי האיש מרדכי הולך וגדול בבית המלך, ושמעו הטוב נודף למרחוק ורצוי לרוב אחיו, ספרי רבו הקדוש היו שגורים על פיו ולמד והעמיק בהן, וכל מעינו וחיותו היו בתורת רבו הקדוש ובפרט בספר הקדוש **אוצר החיים** על תרי"ג מצוות, הנהגות ופרישותו ודרכי החסידות שלו עד סוף ימיו, היה מיוסד על דרך ומנהגי רבינו הקדוש, כפי שראה בעיניו הקדוש וזכה לראות באור פני מלך, בעבודת קדשו בחיי חיותו, וזכרו הקדוש לא מש מנגד עיניו כל ימיו.

בצל רבותיו

בד בבד נסע להסתופף גם כן בצל הרה"ק רבי **דוד מיננאב** זצ"ל בעל **הצמח דוד**, ממנו למד את תורת הדרוש על פי דרכו ולימודו של אביו הרה"ק רבי **צבי**

הסכמה

הסכמת רבינו הגאון הקדוש רבי **שלום מקאמרנא** זיע"א בעל **המעשה שלום** על הספר **עזרת ישראל** ב"ה ירושלים י"א מנחם אב תשנ"ב

הנה יד שלוחה אלי מידידי היקר והחשוב רודף צדקה וחסד ורב פעלים לתורה הרב החסיד מורינו הרב יהושע ענגל מאייער שליט"א מק"ק לונדון, לבוא בדברים על שזכה לקיים מצוות כיבוד אב, להוציא לאור ספר **עזרת ישראל** על התורה, מכתבי קודש דמר אביו **הגאון הצדיק המקובל המפורסם רבי מרדכי זצוק"ל**, שהיה מתקיפי וחסדי קדמאי ומרבני ק"ק פראנקפורט דמיין, ובפרט שהיה חד **מתלמידי זקני אדמו"ר הגאון הקדוש רבן של כל בני הגולה מרן מורינו הרב יצחק אייזיק מקאמרנא זיע"א**, שהיו שפתותיו דובבות בקבר ויגור באהלו עולמים.

ומתוך ספרו ניכר גאונו וגדלותו בכל מכמני פרד"ס התורה והקדושה, ועל פי כתבי קודש רבינו הארי"י ז"ל, ודרך רבינו הקדוש אור שבעת הימים קודש הקדשים מרן הבעל שם טוב זיע"א, ותלמידיו הקדושים זיע"א, ובפרט על פי ספרי זקני הגאון הקדוש זיע"א הנ"ל. ויראתו קודמת לחכמתו, ומאיר לארך ולדרים עליה כשמש בצהרים, ושמש בחינת משה רבינו ע"ה, וכל תלמיד חכם בחינת משה, משה שפיר קאמר. וזכה דורנו לאור הגנוז, והכל תלוי במזל אפילו ספר תורה שבהיכל, שיצא לאור בדורנו דור עיקבתא דמשיחא, שיבוא לגאלנו במהרה בימינו אמן.

וזכות מצות כיבוד אב, וזכות זיכוי הרבים, וזכות המחבר זצ"ל, בודאי יגן עליו וכל המסייעים לדבר מצוה, וכל המביאים את הספר הקדוש לתוך ביתם, שיתברכו בכל מיילי דמיטב, בשפע ברכות והצלחות, ואריכות ימים ושנים, בבריאת גופא ונהורא מעליא, ונחת דקדושה מכל יוצאי חלציהם בדרך ישראל סבא. ומצה גוררת מצוה בודאי יזכה בקרוב להוציא לאור כל כתבי קודש של אביו הגאון הצדיק זצ"ל, כדי להתבסס מאור תורתו.

הכותב וחותם לכבוד התורה ולכבוד המחבר זצ"ל
דושה"ט באהבה רב ובלב ונפש חפצה
ומצפה לישועת ד' כהרף עין

שלום סאפרין מקאמרנא

אלימלך שפירא מדינאב זצ"ל בעל **הבני יששכר**, מיוסד על ספריו בני יששכר ודרך פקודיך, שם נתחבב ולמד בחברותא עם בנו של רבי דוד מדינאב הרה"ק רבי **צבי**

עטרת תפארת

עובדות וסיפורים מרבותינו ז"ע

יִפְּלֵ יוֹסֵף עַל פְּנֵי אָבִיו וַיִּבֶן עָלָיו יְיִשָּׁק לוֹ (ג א)

מיוחד במינו בענייניו שלו. כנראה בילבל הצלצול את כוונותיו, שהיה מתכוון בתפילתו, ודפק באצבעו על השלחן כמבקש להפסיק את הצלצול. לא הבנתו כוונתו עד שמרוב צער על בלבול הכוונות נאנח ושמעתי מלת "נ"..." ואמנם גמר השעון את הצלצול, ומאז חדל לצלצל.

מסרתיו כבר לאומנים לתקן, הם לא מצאו בו שום פגם וכשהוא נמצא בידיהם הוא גם מצלצל, וכשאני מחזירו לחדר זה, אינו מצלצל... הוא ראה מה גדלה מדרגתו ואיך שלט בקדושתו גם על הדומם.

וסיפר כ"ק מרן האדמו"ר שליט"א שסיפר לו הרה"ח ר' יעקב ברקוביץ ז"ל שהוא בעצמו ראה את השעון הנ"ל, ואיך שכולם באו ליראות את הפלא איך שעמד השעון מנגערותו של רבינו כל כך הרבה שנים אחר הסתלקותו.

שהמעניו עליה את הספרים ונסעתי להונגריה. הגעתי עד ל"מערצאל" שבהעירערך, כי שם היו לו חסידים מובהקים ובתוכם הנביר והצדיק ר' צבי אבינדר פיש זצ"ל. סרתי לביתו ישבנו ושוחחנו על גודל האבידה שאבדנו עם פטירת הצדיק הנפלא הזה.

באמצע השיחה התחיל ר' צבי אבינדר פיש לבכות בכי מר ואמר לי בזה הלשון: ר' קופל לי צריך כבודו לספר על קדושתו וגדלו של הרבי זצ"ל? הנה שעון זה עדין עליו!

לאחר שביקשתיו לבאר לי את דבריו, סיפר לי לפני כמה שנים היה כאן הרבי זצ"ל. הוא התאכסן אצלי, ובחדר זה שאנו יושבים בו עכשיו התפלל תפלת שחרית במנין שערכתיו לכבודו. באמצע תפילת שמונה עשרה של לחש התחיל שעון (זה הוא הראה לי על שעון יפה וקר שעמד תחת זוכות) לצלצל. צלצול שעון זה היה משהו

סיפר הרה"ח ר' קופל חיים וולפס, ששימש את רבינו הנה"ק רבי יצחק אייזיק מקאמרנא ז"ע בסוף ימיו.

כשנחלק הרבי ר' אייזיק, נשאר חומש היכל הברכה חלק דברים שלא הספיק לחלקם בחייו בין חסידיו אשר חתמו עליהם כי הדפיסם סמוך להסתלקותו, ונשאר בידי בנו רבינו הנה"ק רבי **אליעזר צבי מקאמרנא** ז"ע לחלקם, והוא המיל עלי את המשימה לנסות להונגריה לחלק שם לפי הרשימה את חומשו ולקבל בעדם את המחיר המשה גולדן לחומשו. וכוונה אחרת היתה לו בשליחות זו לחדש קרבת הלכות לבית קאמרנא כי ברוב ענוותנותו לא חשב עצמו לראוי, שחסדי אביו ימשיכו חוט הקרבה גם אליו.

כאמור היתה בידי רשימה את מי לבקר, וסכום המעמדות שאיש איש היה שולח לאביו זצ"ל, וכך נשכרה עגלת צב (ביד בלע"ז)